

Η πρώτη επίσκεψη στο χωριό μου και η ιστορία μιας χαμένης στεφανοθήκης

της Ειρήνης Μαρουλλή Τριχινά

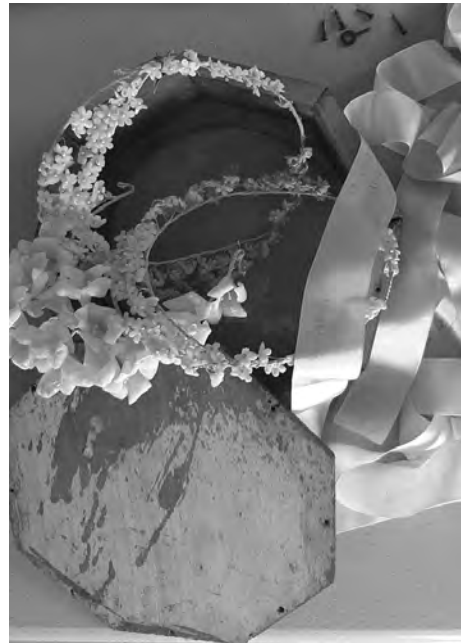
Είναι Απρίλιος του 2003 και βρίσκομαι στην Κύπρο για ολιγοήμερες πασχαλινές διακοπές. Ακούω στο ραδιόφωνο ότι ανοίγουν τα οδοφράγματα και τρέχω. Δεν ξέρω πώς μέσα σε ελάχιστο χρόνο βρέθηκα στο Λήδρα Πάλας όπου γινόταν το αδιαχώρητο από όλους εμάς τους πρόσφυγες που ξαφνικά «φανταστήκαμε» ότι θα γυρίζαμε στα σπίτια μας. Γύρω στο μεσημέρι καταφέραμε και περάσαμε το οδόφραγμα. Στο πρώτο βενζινάδικο ζητάμε να νοικιάσουμε αυτοκίνητο και σε λίγο το έχουμε. Ξεκινάμε για την ονειρεμένη μας κωμόπολη.

Τίποτα δεν μου δύμιζε τη διαδρομή που είχα στο μυαλό μου, που τη χρησιμοποιούσα όποτε νοερά επέστρεφα στο σπίτι μου. Φαίνονταν όλα τόσο ξένα και αλλαγμένα, μα σύντομα φτάσαμε στο Νέο Χωριό και άρχισα να προσανατολίζομαι.

Μια μεγάλη πινακίδα έγραφε «Degirminlik». Το όνομα της δροσουπόλης μου τούρκεψε κι αυτό. Απ' εδώ και πέρα όμως μπορώ να προχωρώ με κλειστά μάτια. Μπορώ να πάω από το δρόμο, τα μονοπάτια, μέσα από τα περιβόλια.

Ο κόμπος στο στομάχι εξακολουθεί να σφίγγει. Τα δάκρυα και ο θυμός που με πνίγουν παγώνουν και προχωρώ. Δεν ξέρω τι ακριβώς είναι αυτό που νιώθω. Για μένα αυτός είναι ο τόπος μου ό,τι όνομα κι αν του δώσουν. Είναι η δική μου Κυθρέα, ο δικός μου Κεφαλόβρυσος, η δική μου ζωή, οι δικές μου χιλιάδες αναμνήσεις.

Χρυσίδα, Σεράγιο, Αγιά Μαρίνα, Άγιος Ανδρόνικος και το «δικάλι» στον ποταμό., Δεξιά ο Φραγκομαχαλάς, αριστερά η ενορία Αγίου Γεωργίου και ο Συρκαλές. Παρκάρουμε και προχωρούμε με τα πόδια για το σπίτι μας. Στο μυαλό μου και πάλι χιλιάδες μπερδεμένες σκέψεις. Ψάχνω νερό στον ποταμό, δέντρα στα περιβόλια, ψάχνω τους γείτονες, τον παππού και τη γιαγιά μου, τα ξαδέρφια μου. Σιωπηλά τους φωνάζω όλους με τα ονόματά τους, που ποτέ δεν ξέχασα, μα απόκριση καμία. Βρίσκομαι σε μία τουρκεμένη Κυθρέα όπου πλέον δεν τρέχουν νερά, δεν κελαηδούν τα πουλιά, τα αρώματα των γιασεμιών και των ανθών όπως εγώ τα φυλάκισα στην ψυχή μου έχουν όλα χαθεί. Βλέπω ακόμα τον εαυτό μου

παιδάκι να τρέχει να κρυφτεί στον καλαμιώνα την ώρα του «κωστού». Όλα έχουν στοιχειώσει, όλα σταμάτησαν στο τότε. Βουβά, ξερά και καταπατημένα. Τα αρώματα της Κυθρεώτικης γης καλύφθηκαν από «τ' αρώματα» των κουβαλητών.

Στο σπίτι μας η σιδερένια πόρτα με τα δύο χρωματιστά παγώνια είναι ανοικτή και στη βεράντα μας στέκονται αμήχανοι οι νέοι κάτοικοι του σπιτιού. «Κοπιάστε, εμείς είμαστε από την Πάφο» μας είπαν. Δεν περίμενα ούτε λεπτό. Μπήκα στο σπίτι, κλαίω και ψάχνω να βρω τη ζωή που άφησα εδώ. Κάνω ένα γύρο σε όλα τα δωμάτια, κατεβαίνω στην αυλή, μπαίνω στο περιβόλι μας που δεν υπάρχει πια. Καθόμαστε στο «σαλόνι μας», μας κερνούν καφέ στο «σπίτι μας», τι ειρωνεία.....

Η ΣΤΕΦΑΝΟΘΗΚΗ

Το πρώτο πράγμα που τους ζητώ είναι αν βρήκαν δικά μας πράγματα κι ενδύμια στο σπίτι να μου τα δώσουν. Η απάντηση αρνητική γιατί το σπίτι ήταν ήδη λεηλατημένο και άδειο όταν τους το έδωσαν. Μάζευαν από τα γύρω σπίτια ό,τι έβρισκαν για να μπορέσουν να στήσουν νοικοκυριό. Ξαφνικά η Τουρκάλα θυμάται κάτι, σηκώνεται και πηγαίνει μέσα. Επιστρέφει με μία στεφανοθήκη στο χέρι και μου τη δίνει λέγοντάς μου ότι είναι το μόνο πράγμα που βρήκαν και το φύλαξαν μήπως κάποια στιγμή πάμε και μας το δώσουν. Προς στιγμή χάρηκα πιστεύοντας ότι ήταν τα στέφανα των γονιών μου, αλλά όταν την άνοιξα και έριξα μια γρήγορη ματιά είδα ότι η ημερομηνία γάμου δεν συμφωνούσε με την ημερομηνία γάμου των δικών μου. Σε κάποιους άλλους ανήκε και υποσχέθηκα στον εαυτό μου ότι θα τους έβρισκα για να την παραδώσω.

(Για τους πιο νέους που ίσως δεν γνωρίζουν, στεφανοθήκη είναι ηθήκη όπου φυλάσσονταν τα παλιά χρόνια τα στέφανα του γάμου. Ήταν συνήθως ξύλινη/ σκαλιστή με τζάμι στην μπροστινή πλευρά. Σ' αυτήν έμπαιναν και οι κορδέλες που γράφονταν πάνω τα ονόματα των κουμπάρων και κουμέρων. Η στεφανοθήκη φυλασσόταν σε περίοπτη θέση στον τοίχο του υπνοδωματίου του ανδρογύνου. Τα στέφανα δε αποτελούν βασικό στοιχείο στο μυστήριο του γάμου και συμβολίζουν την αιωνιότητα και τη γονιμότητα)

Φτάνοντας στη Λευκωσία το βράδυ, την άνοιξα ξανά για να την περιεργαστώ καλύτερα. Πρόσεξα ότι δεν είχε φθαρεί ιδιαίτερα. Ξετυλίγω την κορδέλα και

διαβάζω τις κουμέρες. Μαρίτσα Δεσπότη, Αθηνά Ρουσιά, Χρυσταλλένη Ακαθιώτη και πολλές άλλες. Είμαι σίγουρη τώρα ότι ο γάμος πρέπει να έγινε στον Συρκαλέ, ότι το ανδρόγυνο πρέπει να ζούσε κάπου στον μαχαλά μας. Χρονολογία τέλεσης του γάμου 1953. Κανένας από τους δικούς μου δεν θυμόταν ποιος παντρεύτηκε στον Άη Γιώργη το '53 κι έτσι δεν μπορούσα να ξεκινήσω το ψάξιμο χωρίς να έχω κάποια πληροφορία για οδηγό. Έτσι φεύγοντας από την Κύπρο την πήρα μαζί μου. Αν και ήξερα ότι δεν μου ανήκε, ήταν ένα κομμάτι από την Κυθρέα. Η Κυθρεώτικη στεφανοθήκη ξενιτεύτηκε μαζί μου. Σε όποια χώρα κι αν μετακόμιζα, πάντα με τα πράγματα μου την έπαιρνα κι αυτή μαζί μου, δεν ήθελα να χαθεί. Τέλος όταν επαναπατρίστηκα την τοποθέτησα μέσα σε ένα παλιό μπαούλο και ξεχάστηκε εκεί.

Πριν λίγο καιρό κι ενώ σκάλιζα το παλιό μπαούλο τη βρήκα ξανά και αποφάσισα ότι πρέπει οπωσδήποτε να βρω τους ιδιοκτήτες της και να τους την παραδώσω. Ήξερα ότι θα τους έδινα μεγάλη χαρά. Με τη βοήθεια των μέσων κοινωνικής δικτύωσης δημοσίευσα τη φωτογραφία της στεφανοθήκης και ζήτησα κυρίως από τους χωριανούς μου να μου δώσουν οποιαδήποτε πληροφορία θα με οδηγούσε στο νιόπαντρο τότε ζευγάρι.

Η χωριανή μας και ομοενορίτισσά μου Νίκη Κολιού με έβγαλε από τη δύσκολη θέση. Με απόδειξη τη ληξιαρχική πράξη γάμου των γονιών της, που φρόντισε να εκδώσει από την Αρχιεπισκοπή, βεβαιώθηκε ότι η στεφανοθήκη ανήκε στους γονείς της Χρηστάκη και Έλλη Κολιού που δυστυχώς δεν βρίσκονται πλέον στη ζωή.

Συναντηθήκαμε. Η συγκίνησή μας μεγάλη. Είχαμε να ιδωθούμε 45 χρόνια. Φύγαμε από την Κυθρέα κοριτσάκια και ξανασυναντιόμασταν γιαγιάδες πια.

Της παραδίδω τη στεφανοθήκη και μου δίνει το πιστοποιητικό γάμου προς απόδειξη των λεγομένων της για την κυριότητα του αντικειμένου. «Το ένιωσα, λέει, μόλις είδα τη φωτογραφία ότι η στεφανοθήκη αυτή είναι της μάνας μου»

Αυτή είναι η ιστορία μιας στεφανοθήκης που για 45 χρόνια περιπλανήθηκε για να καταλήξει τελικά σ' αυτούς που πραγματικά ανήκει.

* * *

Οι γονείς μου Χρηστάκης Ν. Κολιός και Ελένη Περδίου ήταν κάτοικοι Κυθρέας μέχρι και το 1974.

Ο πατέρας μου καταγόταν από την γνωστή οικογένεια των Κολιών, γιος του Νικόλα και της Μαρίτσας Κολιού, και γεννήθηκε τον Φεβρουάριο του 1925.

Η μητέρα μου ήταν βιολογικό παιδί της Αυγούστας και του Χριστόδουλου Χατζηχριστοδούλου από την Αγκαστίνα και γεννήθηκε τον Απρίλιο του 1928, και υιοθετήθηκε στην Κυθρέα από τη θεία της Αναστασία (αδελφή της μητέρας της). Η θετή της μητέρα ήταν παντρεμένη με τον Νικόλα Περγίο.

Ο Νικόλας Περγίος θείος του πατέρα μου ήταν αδελφός της Μαρίτσας Κολιού. Έτσι αφού οι δύο οικογένειες ήταν γνωστές, έγινε το προξενίο των δύο νέων και τελέστηκε ο γάμος στις 11.10.1953 στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου στην Κυθρέα.

Κουμπάρες γραμμένες στην κορδέλα που βρέθηκε μαζί με τα στέφανα:

Μαρία Ανδρέου, Μελανή Κυριάκου, Μαρίτσα Στυλιανού, Σοφία Σάββα, Αθηνά Ρουσιά, Ειρηνούλα Ανδρονίκου, Αθηνούλα Κολιού, Ευανθία Ζωγράφου, Μαρούλα Τ. Κωνσταντίνου Σωφέρ, Σωτήρα Ματθαίου, Ανδρούλα Νικολάου, Κυριακού Νικολάου, Ελένη Κωστή Εργολάβου, Ήβη Ε. Ιακωβίδου, Ορτούλλα Φραγκούδη, Άννα Χρήστου, Ευανθία Γεωργίου, Χρυσταλλίνη Ακαθιώτου, Μαρούλλα Νικολάου, Έλλη Μιχαήλ, Γιωργούλα Σιάνου, Χρυσταλλίνη Κ. Πυρκώτη, Ευανθία Σάββα, Καίτη Ηροδότου, Δέσποινα Α. Χαραλάμπους, Μαρίτσα Δεσπότη, Ελένη Χρίστου, Μαρία Χατζηδά και Π.Γ Χατζηλία

Νίκη Κολιού

ΙΔΡΥΣΙΣ

ΝΕΟΥ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ

ΕΝ ΚΥΘΡΑΙΑ

Κατόπιν παραστάσεων του Διοικητού Λευκωσίας προς την κυβέρνηση, ότι ο εν Κυθραία υπάρχων αστυνομικός σταθμός είναι έτοιμόρροπος και ότι απειλείται η ζωή των εν αὐτῷ διαμενόντων ἀνδρῶν, ἀπεφασίσθη ἡ ἀνέργεσις νέου καταλλήλου τοιούτου.

Ὁ νέος αστυνομικός σταθμός θὰ οικοδομηθῆ ὁλοκλήρως τῆς κυβερνήσεως καὶ μικρὸν ἔξω τῆς κωμόπολεως.

Εφ. «Ελευθερία» 30.1.1909